

РЕШЕНИЕ

№ 217

гр. Пловдив, 25.11.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четвърти ноември през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Галина Гр. Арнаудова

Членове: Мария П. Петрова
Румяна Ив. Панайотова-Станчева

при участието на секретаря Стефка Огн. Тошева като разгледа докладваното от Галина Гр. Арнаудова Въззивно гражданско дело № 20245000500443 по описа за 2024 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

Подадена е въззивна жалба от Д. А. Ш. чрез процесуалния му представител адвокат Р. Р. против решение № 995/12.07.2024 г., постановено по гр.д. № 3362/2023 г. по описа на Пловдивския окръжен съд – II гр.с., в частта, в която предявеният от него иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди е отхвърлен за разликата над 50 000 лв. до пълния предявен размер от 120 000 лв., както и в частта за разноските. Жалбоподателят счита, че решението в обжалваната му част е неправилно, незаконосъобразно и необосновано, за което излага подробни съображения, свързани с интензитета на претърпените от него морални болки и страдания, специфичността на случая и личността на пострадалия, които при правилна оценка биха довели до определяне на по-висок размер на обезщетението за неимуществени вреди, поради което моли съда да отмени решението в обжалваната част и да постанови друго, с което да уважи предявения от него иск в пълния претендиран размер. Оспорва въззивната жалба на П.Р.Б. като неоснователна и недоказана и моли съда да я отхвърли. Претендира разноски

за въззивната инстанция.

Подадена е въззивна жалба и от П.Р.Б. против същото решение в частта, в която тя е осъдена да заплати на Д. А. Ш. 50 000 лв. обезщетение за претърпени неимуществени вреди от воденото против него наказателно производство, както и в частта, в която е осъдена на основание чл. 38, ал. 1, т. 3 от ЗА да заплати на адвокат Р. Р. като процесуален представител на ищеца 3 969 лв. възнаграждение за оказана безплатно правна помощ. Жалбоподателят твърди, че решението в обжалваната част е неправилно и незаконосъобразно, тъй като съдът не е отчетел в пълнота разумния срок на провеждането му, сравнително леката мярка за неотклонение, наличието на друго водено против ищеца наказателно производство в този период и неправилното приложение на критерия за справедливост по смисъла на чл. 52 от ЗЗД, поради което моли съда да го отмени в тази част и да отхвърли изцяло иска, а ако не възприеме това становище, да намали размера на обезщетението за неимуществени вреди до справедлив такъв, съответстващ на принципите по чл. 52 от ЗЗД и утвърдената съдебна практика в страната по подобен род дела, както и да бъде намалено определеното възнаграждение на адвокат Р., тъй като делото не се явява с голяма фактическа и правна сложност. Не е взела конкретно становище по подадената от Д. А. Ш. въззивна жалба.

Съдът, след като взе предвид събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено следното:

Съдът намира, че жалбите са подадени в срок против подлежащ на обжалване съдебен акт от лица, имащи право на жалба, изпълнени са и останалите законови изисквания по отношение на тях и същите като ДОПУСТИМИ следва да бъдат разгледани по същество.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с предявения от Д. А. Ш. чрез процесуалния му представител адвокат Р. Р. против П.Р.Б. иск по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. Ищецът твърди, че е бивш военен с висше образование – *****, специалност „Р.“, гражданска специалност „Източни езици – турска филология“ във ВНВУ „В.Л.“, висше военно академично образование – магистър по военно дело, специалност „Командно-щабен, оперативно техническо разузнаване“ във Военна академия Г.С.Р.-1996“ и висше военно академично образование, специалност „***** в стратегически и оперативни звена на въоръжените сили“ във Военния колеж на СВ, К., П., С.***, започнал

военната си кариера през 1986 г. като *****, преминал през командир на разузнавателна група, командир на рота, командир на парашутно разузнавателен батальон и други ръководни длъжности, за да достигне до началник на отдел „Специални сили“ в командването на сухопътните войски, бил изпращан на две мисии в А., а с указ на президента от 2012 г. бил произведен в бригаден генерал и назначен за командир на 61-ва С. механизирана бригада, за изпълнение на която длъжност му бил предоставен достъп за класифицирана информация на ниво „Строго секретно“. По време на дългогодишната си кариера на ***** Ш. получил множество награди и отличия, а с решение на Министерския съвет бил номиниран за старши национален военен представител в командването на НАТО, считано от 01.05.2015 г. В началото на април 2015 г. на територията на 61-ва С. механизирана бригада пристигнали две служебни коли на военна полиция, водени от прокурор при ВОП, които нахлули в кабинета му и в други кабинети и започнали да извършват претърсване и изземване, както и разпити, демонстрирайки силови възможности, които действия продължили 10 ч., с постановление от 16.04.2015 г. той бил привлечен като обвиняем по ДП №****/2015 г. по описа на Военно-окръжна прокуратура за извършване на престъпление по чл. 387, ал. 3 от НК във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 26 от НК, като същия ден това било оповестено чрез много медии, а по време на воденото наказателно производство прокуратурата използвала незаконосъобразни и веморални способи за сплашване на свидетели и специална военна операция за уличаването му в извършване на престъпление, бил му отнет достъпът до класифицирана информация, а това довело до обективни затруднения да изпълнява служебните си задължения като бригаден генерал и командир на бригадата, което го принудило да подаде рапорт за напускане, като с указ на президента от 08.10.2015 г. бил освободен от длъжност. Впоследствие бил внесен обвинителен акт и образувано н.о.х.д. № 313/2017 г. по описа на Военен съд - Пловдив, приключило с оправдателна присъда на три инстанции, но му били повдигнати нови обвинения и образувано н.о.х.д. № 96/2018 г. по описа на Военен съд – Пловдив, завършило с оправдателна присъда, след което делото било прекратено.

Междувременно било образувано ДП №****/2015 по описа на Военно окръжна прокуратура – С. и му било повдигнато обвинение за извършено престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК във вр. с чл. 201 от НК за това, че в

качеството си на длъжностно лице – национален командир на 18-ти контингент на Въоръжените сили на Р.Б. в операцията на международните сили за поддържане на сигурността в А. на 24.10.2010 г. в К., А. присвоил чужди движими вещи – одеала, зимни комплекти, зимни якета, спортни екипи, топки, трофейни канчета и походни легла, всички собственост на НАТО, поверени му в това качество да ги управлява, като организира раздаването на имуществото на А.ското население и за нуждите на българския контингент, като разпоредил това имущество на обща стойност 10 225 лв. да бъде транспортирано в Б. до летище П. на 22.08.2010 г., а за улесняване на престъплението извършил друго престъпление – по чл. 311, ал. 1 от НК, като в същото качество в кръга на службата си съставил официален документ – опис на товара, в който удостоверил неверни обстоятелства. По това обвинение било образувано н.о.х.д. № П-80/2017 г. по описа на Военно окръжен съд – С., приключило с оправдателна присъда, обжалвана пред Военно апелативен съд – С. и потвърдена, като пред Върховния касационен съд не бил поддържан подаденият протест и не било допуснато касационно обжалване, като на Ш. били наложени като мерки за процесуална принуда „Парична гаранция“ и „Забрана за напускане пределите на Р.Б.“. Ищецът твърди, че в резултат на воденото срещу него наказателно производство претърпял неимуществени вреди, изразяващи се с отнемане достъпа му до класифицирана информация, което довело до обективна невъзможност да изпълнява служебните си задължения като бригаден генерал и командир на 61-ва С. механизизирана бригада, в резултат на което бил принуден да подаде рапорт за напускане и това му попречило да се издигне в служебната йерархия чрез назначаване в структурите на НАТО, бил подложен на изключителен стрес в продължение на около пет години, той се притеснявал да не бъде осъден, процесът бил отразяван в медиите и станал достояние на широк кръг адресати, отключило се заболяване захарен диабет, получил посттравматично стресово разстройство с промяна на емоционалния баланс и изразена депресивна симптоматика, честа смяна на настроението и повишена раздразнителност, нарушени били социалната му регулации и липса на потребност от социални контакти, имал нарушение на съня – трудно заспиване, наличие на кошмари, бил уронен престижът и доброто му име в обществото, сред колеги, семейство и приятели, отчуждил се от своите близки и приятели. Доколкото в резултат на действията на органите на досъдебното производство и прокуратурата,

изразяващи се в незаконното повдигане на обвинение и привличането му като обвиняем, изготвянето на обвинителен акт, внасянето му в съда и поддържането на обвинението пред всички инстанции, той претърпял неимуществени вреди, Ш. моли съда да осъди П.Р.Б. да му заплати обезщетение в размер на 120 000 лв. за причинените му неимуществени вреди, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане, както и 39 137,20 лв., представляваща законна лихва върху главницата от 120 000 лв. за периода от 15.12.2020 г. до 15.12.2023 г. Претендира разноски.

Ответникът П.Р.Б. оспорва иска по основание и размер и моли съда да го отхвърли. Счита, че не са установени твърденията за преживени психически и емоционален стрес, негативно отражение върху живота и здравето на ищеца, влошено психическо и физическо състояние, негативни последици в личен и професионален план, като наказателното производство е приключило в разумен срок с оглед неговата фактическа и правна сложност, на ищеца била наложена най-леката мярка за неотклонение „Подписка“, а мярката „Забрана за напускане на страната“ е взета по друго водено срещу Ш. досъдебно производство. Оспорва наличието на причинна връзка между наказателното производство и отнемане разрешението за достъп до класифицирана информация, а медийното отразяване на случая не е иницирано от прокуратурата и нейните органи не са предоставяли манипулативна или невярна информация. Твърди, че претендираното обезщетение е в завишен размер и несъобразен с принципа на справедливостта, разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД и социално-икономическите условия в страната, а доколкото в процесния период срещу ищеца е водено и друго наказателно производство, приключило с влязла в сила оправдателна присъда, е трудно да се разграничат търпените от двете дела неимуществени вреди. Навежда възражение за освобождаване на прокуратурата от отговорност на основание чл. 5, ал. 1 от ЗОДОВ или намаляване на същата на основание чл. 5, ал. 2 от ЗОДОВ.

С обжалваното решение е осъдена П.Р.Б. да заплати на Д. А. Ш. 50 000 лв. обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на незаконно повдигнато обвинение за престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК във вр. с чл. 201 от НК по н.о.х.д. № П-80/2017 г. по описа на Софийски военен съд, по

което ищецът е оправдан с влязла в сила на 01.04.2019 г. присъда, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 15.12.2020 г. до окончателното изплащане на сумата, както и 20 лв. разноски по делото, като искът е отхвърлен до пълния предявен размер от 120 000 лв., а П.Р.Б. е осъдена да заплати на адвокат Р. Р. 3 969 лв. адвокатско възнаграждение за осъществена безплатно адвокатска помощ на основание чл. 38, ал. 1, т. 3 от ЗА.

Решението е обжалвано от двете страни – от ищеца в отхвърлителната му част и от ответника в осъдителната част, поради което то е предмет на въззивното производство в своята цялост.

При служебната проверка на решението по реда на чл. 269 от ГПК не се установиха пороци, обуславящи неговата нищожност или недопустимост.

По отношение на правилността на обжалваното решение съдът съобрази ограниченията на въззивната дейност съгласно чл. 269 ГПК и ТР № 1/09.12.2013 г. по тълк.д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС за извършване проверка само в обжалваните части /в случая изцяло/, на оспорените в жалбата фактически констатации и на изрично въведените в жалбата процесуални нарушения от първоинстанционния съд.

Не се спори между страните и от приетите по делото писмени доказателства, както и от приложените ДП №****/2015 г. по описа на Военно-окръжна прокуратура – С. и н.о.х.д. № П-80/2017 г. по описа на Софийския военен съд, се установява твърдяната от ищеца фактическа обстановка, а именно:

С постановление от 20.08.2015 г. на прокурор при Военно-окръжна прокуратура – С. е разделено ДП №****/2015 г. по описа на ВОП – С., като са отделени посочените в него доказателства и е образувано ново ДП №****/2015 г. срещу бригаден генерал Д. Ш..

С постановление от 14.09.2015 г. на военен следовател при Военно-окръжна прокуратура – С. по ДП №****/2015 г. бригаден генерал Д. А. Ш. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл. 201 от НК за това, че в качеството си на длъжностно лице – национален командир на 18-ти контингент на Въоръжените сили на Р.Б. в операцията на ISAF в А. на неустановена дата в началото на август 2010 г. в К., А. присвоил чужди движими вещи – одеала, зимни комплекти, зимни якета, спортни екипи, топки, тройни канчета и походни легла, подробно описани, връчени в това му

качество да ги пази и управлява, като организира раздаването на имуществото на А.ското население в изпълнение на информационна и СИМИК операция за спечелване доверието на местното население и за повишаване на нивото на сигурност и създаване на среда, благоприятстваща изпълнението на задачите на контингентите, като разпоредил имуществото да бъде транспортирано в Р.Б. с карго полет от летище К. до летище П. на 24.08.2010 г., като на обвиянемия е наложена мярка за неотклонение „Подписка“.

По обвинителен акт от 03.07.2017 г. по ДП №****/2015 г. на ВОП – С. е повдигнато обвинение на о.з. бригаден генерал Д. Ш. за престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК във вр. с чл. 201 от НК за присвояване на гореописаното имущество на обща стойност 10 225 лв., както и че за улесняване на това престъпление е извършил и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко престъпление, а именно по чл. 311, ал. 1 от НК, доколкото в качеството си на длъжностно лице - национален командир на 18-ти контингент на Въоръжените сили на Р.Б. в операцията на ISAF в А. в кръга на службата си съставил официален документ – опис на товара рег. № 3-2228/22.08.2010 г., в който удостоверил неверни обстоятелства, с цел той да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства.

С присъда № 13/14.03.2018 г., постановена по н.о.х.д. № П-80/2017 г. по описа на Софийския военен съд, подсъдимият Ш. е признат за невинен по повдигнатото му обвинение за извършено престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК във вр. с чл. 201 от НК и по чл. 311, ал. 1 от НК и е оправдан, като в мотивите на присъдата е прието, че обвинението не е доказано.

Тази присъда е потвърдена с решение № 42/21.12.2018 г. по н.о.х.д. № П 51/2018 г. по описа на Военно-апелативен съд – С., а с решение № 48/01.04.2019 г., постановено по н.д. № П-129/2019 г. по описа на Върховен касационен съд – П н.о., въззивното решение е оставено в сила.

Следователно общата продължителност на воденото против ищеца наказателно производство от момента на извършените процесуално-следствени действия, когато той е узнал за него, т.е. от образуването му, имайки предвид предходното досъдебно производство и факта, че Ш. е бил уведомен за него преди да бъде привлечен като обвиняем /20.08.2015 г./ до влизане в сила на оправдателната присъда /01.04.2019 г./ е 3 години, 7 месеца и 10 дни.

За да бъде търсена отговорност по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/, е необходимо освен наличието на общите предпоставки за носене на деликтна отговорност, да е налице и някоя от предвидените в него специални хипотези.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

В настоящия случай е безспорно установено, че на Д. Ш. е било повдигнато обвинение за извършване на тежко умишлено престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК – длъжностно присвояване по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК, за улесняването на което е извършено и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко наказание /за което е предвидено наказание лишаване от свобода от една до десет години, както и лишаване от право да заема определена държавна или обществена длъжност или да упражнява определена професия или дейност, като съдът може да постанови и конфискация до ½ от имуществото на виновния/.

От обективния факт на повдигане на незаконно обвинение и извършените процесуално-следствени действия са били причинени вреди на обвиняемия, впоследствие подсъдим, действията в досъдебното производство са започнали от военен следовател, ищецът е бил привлечен като обвиняем, била му е определена мярка за неотклонение „Подписка“, по-късно досъдебното производство е прераснало в съдебно след внесения в Софийския военен съд обвинителен акт, по инициатива на прокуратурата съдебното производство е преминало през три съдебни инстанции, в които неин представител е поддържал обвиненията и е подавал протести срещу постановените съдебни актове, което е довело до продължителен процес на наказателното производство, като от друга страна военните прокурори от Военно-окръжна прокуратура – С. са образували досъдебното производство и не са осъществили първоначален и последващ ефективен цялостен надзор

върху проведеното такова по събиране и преценка на доказателствата във връзка с твърдяното престъпление от ищеца, като при адекватни и своевременни действия наказателното производство би могло да приключи в значително по-кратки срокове или въобще да не стигне до съдебна фаза, поради което съдът намира, че ответникът е пасивно легитимиран да отговаря по предявения против него иск.

По отношение на вида и размера на претърпените от ищеца неимуществени вреди в първоинстанционното производство са събрани гласни доказателства, като съдът кредитира показанията на свидетелите П.Т. и Д. В., които отразяват техни преки и непосредствени пълни впечатления от състоянието на Ш. през процесния период.

От показанията на свидетеля Т. се установява, че свидетелят се познава с ищеца от 1982 г., когато са се обучавали за *****, Ш. завършил немска езикова гимназия и турска филология, владее писмено и говоримо четири езика – английски, немски турски и руски, бил изключително подготвен, кадърен и перспективен *****, ползващ се с авторитет в Б. и в НАТО, бил командир на един от батальоните на специална мисия в И. и старши военен представител на мисия в А., поради притежаваните от него качества завършил генерал-щабен курс в Г.-П., Г. и генерал-щабна академия в С.***, притежавал най-висока степен на секретност на НАТО, за което преминал през много задълбочена проверка, бил перфектен *****, оценен от НАТО, командир на 61-ва С. бригада, но след образуването против него наказателно производство се оказало, че той е недостоеен да служи в редовете на българската армия, слабо подготвен и престъпник. Към този момент Ш. бил номиниран за представител на Б. в щабквартирата на НАТО в Б., но поради образуваните срещу него наказателни производства това не се случило. По време на военната му кариера като парашутист с над 800 скока, която е високо рискована професия, бил задължен всяка година, а понякога два пъти в годината, да преминава през задълбочен и пълен медицински преглед, като здравословното му състояние било отлично, нямал никакви проблеми, но вследствие на водените срещу него дела косата му побеляла за две години, кръвното му налягане рязко се повишило и трябвало да пие лекарства, хванал диабет, станал непълноценен като мъж, изпаднал в депресия, в самоизолация, затворил се в себе си, отчуждил се от съпругата си, от семейството и от

приятелите си, като от човек в перфектно здраве, на върха на кариерата си и водеща личност в българската армия се превърнал в престъпник, от когото всички се отдръпнали, и това му създавало изключително психическо напрежение, а натискът се увеличавал и от множеството публикации в средствата за масова информация.

Същите обстоятелства се потвърждават и от показанията на свидетеля В., също бивш ***** и семеен приятел, познаващ ищеца от 25-30 години, според когото генерал Ш. бил много добър ***** , завършил немска гимназия, владеещ немски, английски, руски и турски език, имал много добра подготовка и показвал винаги много добри резултати, командвал батальон в И. по времето на убийствени атентати в тази държава и и направил всичко възможно да повиши авторитета на българската армия на международно ниво, след това заминал за А. и службата му вървяла във възходяща линия, но явно изведнъж му завидели и вследствие на анонимен донос започнало разследване на военна полиция, образували се дела, бил отнет допускът му до класифицирана информация, бил принуден да подаде рапорт за напускане и бил уволнен, бил номиниран за представител на Б. в НАТО, но това не станало, като по този начин кариерата му прекъснала точно, когато била на върха, объркал се семейният му живот, имал проблеми с децата си, които тогава били малки, отключил диабет, получил високо кръвно налягане, за които пиел лекарства и досега, затворил се в себе си, не искал да контактува с приятелите си и образуванията срещу него дела объркали живота му в служебен и в личен план, това се разчуло, било отразено в средствата за масова информация – телевизия, вестници, имало митинги в негова защита в К..

От заключението по съдебно-психиатричната експертиза с вещо лице д-р М.П., прието в първоинстанционното производство и което съдът като компетентно изготвено възприема, се установява, че Д. Ш. не се води на диспансерно наблюдение в психиатрично заведение и не страда от минало или актуално психично заболяване, което да нарушава психичните му функции, но воденото срещу него наказателно производство нарушило жизнения му ритъм и се явило стресогенно жизнено събитие, довело до ситуативно обусловено тревожно депресивно разстройство, той преживял остра стресова реакция и постравматично стресово разстройство, което протрахирано във времето до

приключване на наказателното производство. Понастоящем психичното състояние на ищеца няма основание се свърже с нарушено психично здраве или личностова дезадаптация, а емоционалното му повлияване от събитието е нормално, поведенческата му реакция е съотнесима към личностовите му специфики, морално-етични съображения и преценките на конкретната ситуация, като той реагирал според личностните си усещания за дълг, чест, достойнство, поносимост на обида, възприемане на справедливост и zlepоставяне.

От заключението на съдебно-медицинска експертиза с вещо лице д-р С.П., прието в първоинстанционното производство, което съдът като компетентно изготвено възприема, е видно, че Д. Ш. страда от захарен диабет неинсулинозависим тип с придружаваща диабетна полиневропатия, което заболяване датира по сигурни медицински данни от 2016 г., не може да се каже кое го е отключило, тъй като рисковите фактори включват сложна комбинация от генетични, метаболитни и фактори на околната среда, в т.ч. модифицируеми рискови фактори /затлъстяване, ниска физическа активност и нездравословна диета/, захарният диабет тип 2 е хронично заболяване, обикновено развиващо се постепенно в резултат на неправилен начин на живот и генетични фактори, а възстановяването и управлението му зависи от тежестта на заболяването, общото здравословно състояние на пациента, лечението и начина на живот, като стресът не може да бъде единствен фактор за развитие на захарен диабет тип 2, но може да повиши нивата на кръвната захар и на начина, по който пациентите се грижат за здравословното си състояние.

При приемане на заключението му в съдебно заседание на 29.04.2024 г. експертът е потвърдил, че стресът е кофактор за отключване на захарния диабет, което заболяване при ищеца има и усложнение – диабетна полиневропатия.

Настоящият състав счита, че по делото е установена пряката причинна връзка между отключването на захарния диабет и воденото против ищеца наказателно производство.

От заключението на вещото лице д-р П. се установява, че през 2016 г., т.е. по време на наказателното производство, на Ш. е открито заболяване „Захарен диабет, тип 2“, като е безспорно че от 2015 г. той е бил подложен на

силен психоемоционален стрес вследствие на водените против него наказателни производства /вж. заключението на вещото лице д-р П./.

Действително стресът като неспецифична реакция на тялото на всяко поставено пред него изискване за преустройство или приспособяване не може да бъде единствен рисков фактор за отключване на това заболяване, но доколкото от една страна високите нива на стрес могат да имат негативен ефект върху функционирането на индивида, а от друга страна доколкото от събраните гласни доказателства и от специфичните изисквания за заемане на длъжността на ищеца, установявани периодично с подробни и задълбочени медицински изследвания, е видно, че преди образуване на наказателното производство не са били открити никакви отклонения в здравословното му състояние, както и предвид липсата на някои от посочените в заключението рискови фактори, провокиращи тази болест /затлъстяване, ниска физическа активност, нездравословна диета/, съдът приема, че това заболяване е възникнало преимуществено или се е обострило в резултат на воденото против Ш. наказателно производство, като то е хронично и може да се повлияе в някаква степен от провежданото лечение, но никога няма да бъде преодоляно изцяло.

От приетите по делото писмени доказателства се установява, че водените против ищеца наказателни производства, в т.ч. процесното, и извършените спрямо него процесуално-следствени действия са били широко отразени в печатни и електронни медии в страната и са предизвикали сериозен обществен интерес, което е обяснимо предвид заеманата от Ш. отговорна длъжност в българската армия и очакванията на обществото от такъв служител, като съдът намира, че вредите от това разгласяване, независимо дали е в резултат на официални изявления на представител на прокуратурата или предварително подадена от нея информация, са пряка последица от повдигнатото на Ш. обвинение, прието за незаконно.

По делото е установено също, че в периода 2015 г. – 2020 г. против ищеца е водено още едно наказателно производство – по ДП №****/2015 г. по описа на ВОП – С. и последващите съдебни производства, завършило с влязла в сила оправдателна присъда, от които Ш. също е претърпял неимуществени вреди, за репарирането на които е образувано гр.д. № 173/2023 г. по описа на Пловдивския окръжен съд, по което все още няма постановен окончателен

съдебен акт.

Настоящият състав отчита наличието на друго наказателно производство против ищеца в процесния период, като от една страна действително е налице обективно затруднение да се разграничат достатъчно точно неимуществените вреди по всяко едно от тях, но от друга страна доколкото същите са от аналогичен вид и характер, всяко следващо наказателно преследване все повече задълбочава психологическия натиск върху обвиняемия и чувството му за обреченост, засилва негативната реакция на обществото и по този начин създава условия за още по-сериозна психотравма.

Настоящият състав, съобразявайки се с константната практика на Върховния касационен съд, приема, че при незаконно повдигнато обвинение се презюмира настъпване на неимуществени вреди за обвиняемия, респ. подсъдим, от обичаен вид и в обичаен размер както по отношение на тяхното настъпване, така и относно причинно-следствената връзка с наказателното производство, а на доказване подлежат всички претендирани неимуществени вреди извън обичайните.

На база на всички събрани по делото доказателства съдът приема за установено, че ищецът е претърпял неимуществени вреди от воденото против него наказателно производство по повдигнатото му обвинение в извършване на посоченото тежко умишлено престъпление, изразяващи се в увеличено равнище на тревожност, страх за бъдещето, несигурност поради възможността да бъде осъден и реално да лежи в затвора, психически и емоционален стрес, затваряне в себе си и нежелание да контактува с познати, приятели и дори семейството си, разрив между него и съпругата му, отдръпване на голяма част от колегите му, опетняване на доброто му име в обществото, градено с години, рязка промяна в кариерата му и неосъществяване на назначението му като представител на Б. в щаб квартирата на НАТО, ограничаване правото му на свободно придвижване и упражняване на другите човешки права при налагане на мярка за неотклонение „Подписка“, макар и лека по своето съдържание, като всичко това повлияло негативно върху психиката на ищеца, както и на физическото му състояние, имал проблеми със съня, развил захарен диабет тип 2, наложил се редовен прием на медикаменти, който трябва да поддържа през целия си

живот, изпаднал в тревожно депресивно разстройство и преживял остра стресова реакция и постравматично стресово разстройство.

Посочените негативни преживявания били засилени и от факта, че преди образуване на наказателното производство ищецът бил уважаван и отговорен дългогодишен служител в системата на българската армия, човек на честта, отдал целия си съзнателен живот на Б., започнал от *****, за да се издигне до командир на най-голямото военно подразделение в Б., ползващ се с голям авторитет не само в страната, но и в НАТО, за когото обвинението за извършване на престъпление, свързано с длъжността му, с което е нанесъл вреда на структурата, в която е прекарал целия си съзнателен живот, и свързаните с това накърняване на достойнството и честта и възможността за отнемане на свободата като висши ценности са довели до още по-силен психоемоционален стрес и психотравма, която може да нанесе тежки увреждания на индивида както на физическо, така и на психично ниво и да затрудни професионалното и социалното му функциониране.

Настоящият състав приема за недоказано твърдението на ищеца за претърпени от него неимуществени вреди вследствие на наложена принудителна мярка „Забрана за напускане пределите на страната“, доколкото тази мярка действително е била наложена на Ш., но в друго наказателно производство, по повод на което той може да търси репарирание на тази вреда.

Видно от определение № 237/11.08.2015 г., постановено по ч.н.д. № П-237/2015 г. по описа на Софийския военен съд, е отменена наложената на Д. Ш. с постановление от 30.07.2015 г. по ДП №****/2015 г. по описа на ВОП – С. забрана да напуска пределите на Р.Б..

Същите съображения са релевантни и по отношение на твърдението, че на ищеца е отнет достъпът до класифицирана информация, което е довело до предсрочното му освобождаване от заеманата длъжност и от военна служба.

С писмо от 29.04.2015 г. на ДА „Национална сигурност“ ищецът е уведомен, че на основание чл. 59, ал. 2 от ЗЗКИ е отнето разрешението му за достъп до класифицирана информация № 89253/27.10.2014 г. до ниво „Строго секретно“ с акт №***/29.04.2015 г., който акт е потвърден с решение № 41-П-23/02.06.2015 г. на Държавна комисия по сигурността на информацията /вж. писмо от 03.06.2015 г. на ДКСИ – С./.

С указ № 183/08.10.2015 г. на президента на Р.Б. бригаден генерал Д. Ш. е освободен от длъжността „Командир на 61-ва механизирана бригада“ и от военна служба.

Посоченото решение обаче е било взето преди да бъде образувано ДП №****/2015 г. /което е станало на 20.08.2015 г./, във връзка с което се претендира обезщетение за неимуществени вреди в настоящото производство, поради което не може да се приеме, че то има пряка причинна връзка с него.

Въз основа на реално претърпените неимуществени вреди от ищеца, установени по вид, интензитет и продължителност, неговата възраст, професионална реализация и създадено име в обществото, настъпилата промяна в характера му и в отношенията с близки, приятели и семейство, изживените силни негативни емоции, влошаването на психическото и физическото му състояние, срывът в кариерата му, създадената несигурност в бъдещето поради възможното осъждане, тежестта на повдигнатото обвинение за извършване на тежко умишлено престъпление, в т.ч. предвижданото за него наказание /лишаване от свобода от една до десет години, съчетано с лишаване от право да заема определена държавна или обществена длъжност или да упражнява определена професия или дейност с възможност за конфискация до 1/2 от имуществото на виновния/, отчитайки факта, че му е била наложена най-леката мярка за неотклонение „Подписка“, продължителността на наказателното производство в двете му фази на три съдебни инстанции /около 3 години и 7 месеца/, липсата на осъждане на Ш. за престъпления или други противообществени прояви, при вземане предвид критериите, заложиени в ППВС № 4/23.12.1968 г., в т.ч. временастъпването на вредите, и наложилото се в обществото понятие за справедливост при приложение разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, съдът счита, че следва да бъде осъден ответникът да заплати на ищеца обезщетение за нанесените му неимуществени вреди от увреждането в размер на 120 000 лв.

При определяне на посочения размер на обезщетението съдът съобразява и факта, че воденото наказателно производство, което е било широко медийно отразено, се е отразило пряко на професионалния живот на ищеца и възможностите му за професионална изява, създавайки сериозни пречки при упражняване на професията, рефлектирали върху авторитета му на професионалист и на засилване на негативната нагласа на обществото към

него като човек, от когото се очаква да спазва точно законите, доколкото обвинението е било пряко свързано със служебните му задължения – длъжностно присвояване.

Съдът намира, че посоченият размер на обезщетението е достатъчен за репарирание на понесените от ищеца и установени по делото неимуществени вреди, като при определянето му са отчетени и обществените представи за справедливост в аспекта на съществуващите обществено-икономическите условия на живот.

Не са установени конкретни фактически основания за освобождаване на прокуратурата от отговорност по реда на чл. 5, ал. 1 от ЗОДОВ или намаляване на същата по реда на чл. 5, ал. 2 от ЗОДОВ, поради което тези хипотези са неприложими в случая.

С оглед приетото в т. 4 от ТР № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС посоченото обезщетение се дължи ведно със законната лихва, считано от датата на влизане в сила на оправдателната присъда, т.е. от 01.04.2019 г., но доколкото лихва се претендира от по-късен момент /от 15.12.2020 г./ и предвид диспозитивното начало в гражданския процес, тя следва да бъде присъдена от този момент.

Доколкото първоинстанционният съд е стигнал до различни правни изводи, решението му е правилно в частта, в която искът е уважен до размер от 50 000 лв., и следва да бъде потвърдено в тази част, като следва да бъде отменено в частта, в която искът е отхвърлен за разликата над 50 000 лв. до претендираните 120 000 лв.

Първоинстанционното решение е законосъобразно и в частта, в която П.Р.Б. е осъдена да заплати на Д. Ш. 20 лв. направени разноски, както и в частта, в която тя е осъдена да заплати на адвокат Р. Р. 3 969 лв. адвокатско възнаграждение за осъществена безплатно адвокатска помощ на основание чл. 38, ал. 1, т. 3 от ЗА

Предвид уважаване жалбата на Ш. следва да бъде осъдена П.Р.Б. да му заплати 10 лв. платена държавна такса за въззивното производство, както и да заплати на адвокат Р. Р. допълнително възнаграждение в размер на 5 481 лв. за първоинстанционното производство /като разлика между определеното от окръжния съд върху пълния размер на иска и присъденото такова/, както и 5 000 лв. адвокатско възнаграждение за осъществената безплатно правна

помощ и представителство на Д. Ш. пред въззивната инстанция, като при определяне на този размер съдът има предвид решение на СЕС по дело С-438/2022, вида, фактическата и правна сложност на делото и извършените от процесуалния представител на ищеца правни действия във въззивното производство, приключило в едно съдебно заседание.

Ето защо съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 995/12.07.2024 г., постановено по гр.д. № 3362/2023 г. по описа на Пловдивския окръжен съд – II гр.с., в частта, в която предявеният от Д. А. Ш. против П.Р.Б. иск за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на незаконно повдигнато обвинение за престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК във вр. с чл. 201 от НК по н.о.х.д. № П-80/2017 г. по описа на Софийския военен съд, по което ищецът е оправдан с влязла в сила на 01.04.2019 г. присъда, е отхвърлен за разликата над 50 000,00 лв. /петдесет хиляди лева/ до пълния предявен размер от 120 000,00 лв. /сто и двадесет хиляди лева/, КАТО ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА П.Р.Б., гр. С., бул. „В.“ №* да заплати на Д. А. Ш., ЕГН *****, със съдебен адрес: гр. П., ул. „Ж.п.“ №* /чрез адвокат Р. Р./ сумата 70 000,00 лв. /седемдесет хиляди лева/, представляваща допълнително обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на незаконно повдигнато обвинение за престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 от НК във вр. с чл. 201 от НК по н.о.х.д. № П 80/ 2017 г. по описа на Софийския военен съд, по което ищецът е оправдан с влязла в сила на 01.04.2019 г. присъда, ведно със законната лихва върху присъдената главница, считано от 15.12.2020 г. до окончателното изплащане на сумата, както и 10,00 лв. /десет лева/ разноски за въззивното производство.

ОСЪЖДА П.Р.Б., гр. С., бул. „В.“ №* да заплати на адвокат Р. В. Р., вписан в АК – Пловдив, със служебен адрес гр. П., ул. „Ж.п.“ №* сумата 10 481,00 лв. /десет хиляди четиристотин осемдесет и един лева/, представляваща адвокатско възнаграждение за осъществена безплатно правна помощ на Д. Ш. в първоинстанционното и във въззивното производство.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 995/12.07.2024 г., постановено по гр.д. №

3362/2023 г. по описа на Пловдивския окръжен съд – II гр.с., в останалата му част.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____